

Quick scan leges

Bestuurlijke Nota

Voorwoord

Leges is het bedrag dat een inwoner betaalt aan de gemeente voor het gebruik van haar diensten of producten. Leges vormen voor de gemeente een inkomstenbron ter dekking van de door de gemeente gemaakte kosten. Het bedrag dat de gemeente vraagt mag maximaal 100% kostendekkend zijn. De gemeenteraad kan bepalen dat de kostendekkendheid lager mag zijn dan 100%, bijvoorbeeld door inzet van de algemene middelen.

Met deze quick scan die de Rekenkamer Hoeksche Waard (RK HW) in eigen beheer heeft uitgevoerd hoopt de RK HW de gemeenteraad inzicht te geven in het proces en de ontwikkelingen van de leges in de gemeente Hoeksche Waard.

Het rapport dat als bijlage bij deze bestuurlijke nota is gevoegd is door de ambtelijke organisatie gecontroleerd. De door hen gemaakte opmerkingen zijn verwerkt. De RK HW bedankt de organisatie voor de prettige samenwerking.

Rekenkamer Hoeksche Waard

Mevrouw mr. drs. A.M.M. (Sandra) van Breugel (voorzitter)

Mevrouw A. (Lize) Kooijman MSc

De heer mr. drs. J. (Jelle) Stelpstra

Mevrouw drs. P. (Patricia) Feelders (secretaris-onderzoeker)

Aanleiding

Leges is het bedrag dat een inwoner moet betalen aan de gemeente voor het gebruik van haar diensten of producten. Het bedrag dat de gemeente vraagt, mag maximaal 100% kostendekkend zijn. Er mag door de gemeente geen ‘winst’ op leges worden gemaakt, ook niet om een ander belangrijk doel van de gemeente te betalen. De gemeenteraad kan bepalen dat de kostendekkendheid lager is dan 100%, bijvoorbeeld door inzet van de algemene middelen.

Met de start van de nieuwe gemeente Hoeksche Waard per 1 januari 2019 zijn de leges uit de voormalige gemeenten geharmoniseerd door een gemeentelijke werkgroep. Daarna is de verordening nog een aantal keren geactualiseerd. Via een quick scan heeft de RK HW de actuele situatie rondom de leges bekeken, daarbij onder andere ingaand op de transparantie van de gemaakte keuzes en welke ruimte de raad heeft voor het uitoefenen van zijn kaderstellende en controlerende rol.

Onderzoeksvraag en definities

De doelstelling van deze quick scan is om met een beknopt onderzoek inzicht te geven in welke veranderingen in de leges hebben plaatsgevonden (vanaf de start van Hoeksche Waard tot aan nu), wat de overwegingen waren van deze wijzigingen en hoe dit alles tot stand is gekomen. Er is hierbij gekeken naar beleid, proces en organisatie.

De centrale vraag van de quick scan luidt:

“Welke ontwikkelingen hebben de leges doorgemaakt in Hoeksche Waard, welke keuzes liggen daaraan ten grondslag en op welke manier heeft de raad haar rol vervuld?”

Dit kan worden gesplitst in de volgende deelvragen:

1. Heeft de gemeente een legesbeleid geformuleerd?
2. Hoe is de opbouw van de leges en hoe wordt dit onderbouwd?
3. Zijn er diensten waarvoor geen leges worden geheven (vrijstellingenbeleid) en zo ja, welke? Wat zijn de overwegingen voor deze keuze?
4. Hoe verhoudt de hoogte van de huidige leges van de gemeente Hoeksche Waard zich ten opzichte van andere gemeenten?
5. Welke ontwikkelingen hebben de leges doorgemaakt in Hoeksche Waard sinds 2019?
6. Wie bepaalt wanneer welke leges aangepast worden en welke ruimte heeft de raad dan wel het college hierin?
7. Welke rol vervult de raad met betrekking tot leges vanuit haar kaderstellende en controlerende rol en op welke wijze komt de volksvertegenwoordigende rol tot uitdrukking?
8. In hoeverre heeft de raad randvoorwaarden of criteria geformuleerd ten aanzien van leges?

Onderzoeksaanpak

De RK HW heeft deze quick scan in eigen beheer uitgevoerd. De quick scan is gebaseerd op de legesverordeningen van 2019 tot en met 2022.¹ Alle relevante schriftelijke documenten zijn opgevraagd bij de ambtelijke organisatie en zijn bestudeerd. Daarnaast heeft de RK HW interviews gehouden met diverse ambtenaren die zich (in meerdere of mindere mate) met leges bezighouden en met de portefeuillehouder. Om een beter beeld te krijgen van de rol van de raad bij de diverse legesverordeningen heeft de RK HW de (raads)vergaderingen teruggekeken waarin die verordeningen op de agenda stonden.

¹ Inmiddels is eind 2022 de legesverordening 2023 behandeld door de raad. Aangezien deze quick scan zich toen in de afrondende fase bevond is deze legesverordening niet meegenomen in de analyse. Wel heeft de RK HW kort gekeken naar de wijzigingen t.o.v. 2022.

Legesbeleid in Hoeksche Waard

De tarieven voor leges zijn in Hoeksche Waard ingedeeld in drie onderdelen:

1. Algemene dienstverlening (bijvoorbeeld paspoorten en huwelijken)
2. Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving / omgevingsvergunning
3. Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn en niet vallend onder titel 2 (bijvoorbeeld horeca)

De gemeente heeft geen algemeen legesbeleid vastgesteld. De basis voor legesheffing is gelegen in de legesverordening en in de wettelijke verplichting om niet meer legesbaten te innen dan de feitelijke legeskosten zijn (niet meer dan 100% kostendekkend op totaalniveau). Voor de afzonderlijke leges zijn geen specifieke streefpercentages voor kostendekkendheid vastgesteld.

Wel blijkt dat bij enkele leges bepaalde uitgangspunten zijn gehanteerd. Ten eerste is bij de huwelijksleges bewust gekozen om trouwen voor een breed publiek toegankelijk te maken. Ten tweede zijn bij de leges in het ruimtelijk domein enkele interne richtlijnen vastgesteld vanwege de verplichting om de bouwkosten te controleren.

Uit de interviews blijkt dat de inhoudelijke vakteams voorstellen doen voor het heffen van de leges, in nauwe samenwerking met het team Financieel Advies. Het team Financieel Advies kijkt daarnaast ook naar de kostendekkendheid van de leges als geheel.

Legesverordeningen door de jaren heen

Elk jaar in december is in Hoeksche Waard een legesverordening voor het daaropvolgend kalenderjaar vastgesteld. De afgelopen jaren is de legesverordening tweemaal tussentijds aangepast. In 2020 werd de tarieventabel tussentijds aangepast in verband met de aanpassing van de wettelijke tarieven voor paspoorten en rijbewijzen. In 2021 werd de verordening tussentijds gewijzigd om financiële verlichting te geven aan horecaondernemers in het kader van Covid-19 (zie Tabel 1).

Tabel 1: Vastgestelde legesverordeningen 2019-2022²

Raadsbesluit	Naam	Toelichting	Looptijd (volgens Overheid.nl)
2 januari 2019	Legesverordening 2019	Eerste legesverordening	11/1/2019 tot en met 31/12/2019
17 december 2019	Legesverordening 2020	Verhoging met 1,4% o.b.v. de begroting	01/01/2020 tot en met 26/02/2020
(collegebesluit)	Legesverordening 2020	Aanpassing wettelijke tarieven voor paspoorten en rijbewijzen	27/02/2020 tot en met 31/12/2020
15 december 2020	Legesverordening 2021	Verhoging met 1,8% o.b.v. Perspectiefnota	1/1/2021 tot en met 29/06/2021
15 juni 2021	1 ^e wijziging legesverordening 2021	Financiële verlichting horeca	30/06/2021 tot en met 31/12/2021
14 december 2021	Legesverordening 2022	Verhoging met 1,6% o.b.v. Perspectiefnota	1/1/2022 tot en met heden

Door de jaren heen is een aantal kleine wijzigingen aangebracht in de omschrijving van de gebruikte begrippen en definities. De hoofdcategorieën waarover leges worden geheven zijn redelijk stabiel door de jaren heen. In de individuele artikelen zijn er wel diverse wijzigingen. De meeste inhoudelijke wijzigingen in de artikelen door de jaren heen hebben betrekking op de leges voor huwelijken en horeca. Voor de leges van huwelijken gaat het om 1) wijzigingen in trouwlocaties, 2) het aantal aanwezigen, 3) wel of geen toespraak

² Inmiddels is ook de Legesverordening 2023 vastgesteld door de gemeenteraad. Deze valt echter buiten de scope van dit onderzoek.

en 4) mogelijke trouwdagen. De wijzigingen voor de horeca zijn met name bedoeld geweest om horecaondernemers in de coronaperiode te ondersteunen.³

De tarieven van leges zijn door de jaren heen op verschillende manieren aangepast in Hoeksche Waard. Zo heeft er een algemene verhoging plaatsgevonden in de legesverordeningen van 2020, 2021 en 2022 van respectievelijk 1,4%, 1,8% en 1,6% (deze percentages waren gebaseerd op de begroting danwel de Perspectiefnota).

In afwijking van deze algemene verhoging zijn er diverse wijzigingen in tarieven waar te nemen. De grootste waargenomen procentuele stijging in tarief (bijna 78% stijging in leges) betreft de leges in 2022 voor een welstandstoets bij bouwkosten van meer dan € 1.250.000. In het desbetreffende raadsvoorstel wordt dit verklaard: “Tarief 2022 conform besluit Algemene Ledenvergadering van Dorp Stad & Land”.⁴

In 2021 zijn de leges voor huwelijken flink gestegen, in de meeste gevallen tussen de 10% en 22%. In het bijbehorende raadsvoorstel wordt als reden voor de stijging aangegeven dat de huwelijktarieven in Hoeksche Waard laag waren in vergelijking met gemeenten in de omgeving, waardoor Hoeksche Waard aantrekkelijk was voor bruidsparen waarbij geen van de partners uit Hoeksche Waard komt.

De enige lege die gedaald is de afgelopen jaren betreft het tussentijds aanpassen van de legesverordening 2021 om de lasten te verlichten voor horecaondernemers als gevolg van Covid-19, waarbij de gemeente betaalde leges terugbetaalde of niet in rekening bracht.

Leges in Hoeksche Waard versus leges in andere gemeenten

Waar mogelijk zijn de leges in Hoeksche Waard vergeleken met andere gemeenten. Voor de onderdelen “Algemene dienstverlening” en “Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving / omgevingsvergunning” is Hoeksche Waard vergeleken met alle andere gemeenten uit Nederland door het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO):⁵

- Hoeksche Waard rekent net als de meeste andere gemeenten het landelijke wettelijke maximumbedrag voor paspoorten, identiteitskaarten en rijbewijzen.
- Voor een uittreksel uit de Basis Registratie Personen (‘bevolkingsregister’) bevindt Hoeksche Waard zich met haar tarief in de lagere regionen in vergelijking met andere gemeenten uit Nederland.
- Gemeenten gebruiken verschillende tariefsystemen voor aanvragen van omgevingsvergunningen, wat het vergelijken lastig maakt. Het COELO heeft uitgerekend wat een inwoner moet betalen in elke gemeente voor drie voorbeeldsituaties (het plaatsen van een dakkapel, het uitbouwen van een woning of een nieuwbouwwoning). Hieruit blijkt dat een inwoner in Hoeksche Waard in deze voorbeeldsituaties meer kwijt is dan een inwoner in een gemiddelde Nederlandse gemeente. Hoeksche Waard behoort echter niet tot de ‘duurste’ gemeenten in deze voorbeelden.

Voor het onderdeel “Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn en niet vallend onder titel 2” zijn geen cijfers beschikbaar vanuit het COELO en is Hoeksche Waard door de RK HW vergeleken met een aantal referentiegemeenten.⁶ Geen van de referentiegemeenten hanteert een nultarief voor horecabedrijven voor lastenverlichting voor Covid-19, zoals Hoeksche Waard wel doet. De gangbare tarieven, die wel nog worden gehanteerd voor slijtersbedrijven in Hoeksche Waard, zijn in Hoeksche Waard hoger dan het gemiddelde van de referentiegemeenten. Leges voor escortbedrijven/seksinrichtingen, het splitsen van een woning en het verlenen van een ontheffing van de Winkeltijdenwet kosten in Hoeksche Waard minder dan het gemiddelde van de referentiegemeenten.

³ Met ingang van 2023 zijn de horeca- en evenementengerelateerde tarieven weer ingevoerd.

⁴ Dorp Stad & Land is een organisatie die advies geeft over ruimtelijke kwaliteit in meer dan 50 gemeenten.

⁵ Bron: <https://www.coelo.nl/index.php/atlas-lokale-lasten/landelijk-overzicht>

⁶ Altena, Goeree-Overflakkee, Meierijstad, Súdwest-Fryslân en Westland. Deze vijf referentiegemeenten volgen uit het Rekenkamerrapport Quick scan externe inhuur, december 2021.

De rol van de raad bij leges

De gemeenteraad is degene die besluit over de legesverordening⁷. De raad kan daarbij bepaalde bevoegdheden overdragen aan het college.⁸ De gemeenteraad kan bepalen dat de kostendekkendheid van leges lager is dan 100%, bijvoorbeeld door inzet van de algemene middelen.

Voor sommige specifieke leges moet de gemeente zich houden aan landelijk vastgestelde tarieven of er gelden maximumtarieven (bijvoorbeeld door het rijk vastgesteld voor paspoorten). Voor sommige diensten mogen geen leges worden geheven (bijvoorbeeld een aangifte van een geboorte).

In de begroting van Hoeksche Waard die door de raad wordt vastgesteld, is altijd een passage opgenomen over de verwachte legesopbrengsten en –kosten. Daarmee schetst de gemeenteraad een eerste kader waarbinnen de legesverordening moet worden opgesteld.

Uit gehouden interviews blijkt dat voorstellen voor het wijzigen van de legesverordening veelal afkomstig zijn vanuit de ambtelijke vakteams en niet vanuit de raad. Bij de vergaderstukken voor de nieuwe verordening wordt een was/wordt-tabel toegevoegd, zodat voor raadsleden eenvoudig is te zien waar in de nieuwe verordening wijzigingen worden voorgesteld ten opzichte van de huidige verordening. De legesverordeningen worden veelal als hamerstuk door de raad behandeld en unaniem aangenomen. Wel heeft een aantal raadsleden (schriftelijke) vragen gesteld over onderdelen binnen de legesverordeningen.

Conclusies

1. De gemeente heeft geen legesbeleid of uniforme uitgangspunten voor leges vastgesteld.

Er is geen algemeen legesbeleid opgesteld en vastgesteld. Op een beperkt aantal onderdelen wordt nagedacht over de hoogte van de individuele leges. Soms vergelijkt men met een andere gemeente, een andere keer is de inrichting van de interne processen uitgangspunt voor de hoogte van leges. In de programmabegroting en de jaarrekening komen op abstract niveau de leges en kostendekkendheid aan bod. De raad heeft geen kaders gesteld voor het college omtrent de mate van kostendekkendheid.

2. De legesverordeningen vertonen vrijwel geen drastische wijzigingen door de jaren heen.

De meeste wijzigingen die er geweest zijn betreffen aanpassingen aan de actualiteit, het verbeteren van eerdere onvolkomenheden of aanpassingen als gevolg van wettelijke wijzigingen. Uitzonderingen zijn de tussentijdse aanpassing van de legesverordening 2021 voor de lastenverlichting voor horecaondernemers⁹, de wijzigingen in huwelijksleges en de verhoging van sommige bouwkosten in 2022.

3. Hoeksche Waard is een relatief “goedkope” gemeente qua leges.

Van de meeste leges waarbij Hoeksche Waard is vergeleken is met andere gemeenten, liggen de tarieven van Hoeksche Waard in de onderste regionen. Uitzonderingen hierop vormen de tarieven van sommige omgevingsvergunningen en voor slijtersbedrijven.

4. Het initiatief voor wijzigingen in de legesverordeningen komt veelal vanuit de ambtelijke organisatie en niet vanuit de raad.

Jaarlijks stelt de raad aan het einde van het jaar de legesverordening vast voor het daarop volgende kalenderjaar. De legesverordeningen leiden zelden tot inhoudelijk debat in de raad. De raad is nauwelijks betrokken bij de hoogte van de leges en de mate van kostendekkendheid. Door de huidige gang van zaken is de mate van beïnvloeding van de leges door de raad gering. Dat betekent niet dat de raad geen keuzes maakt: de gemeenteraad heeft belangrijke wijzigingen vastgesteld in de huwelijksleges en in de tarieven voor horecaondernemers.

⁷ Gemeentewet artikel 216

⁸ Gemeentewet artikel 156

⁹ Met ingang van 2023 zijn de horeca- en evenementengerelateerde tarieven weer ingevoerd.

5. Tarieven vloeien voort uit de tarieven van voor de herindeling.

Veel tarieven van leges zijn vastgesteld ten tijde van de herindeling en zijn sindsdien alleen geïndexeerd. Sinds 2019 zijn diverse processen ingericht voor de heringedeelde gemeente en hierdoor zouden de kosten veranderd kunnen zijn ten opzichte van voor de herindeling.

Aanbevelingen

De RK HW formuleert onderstaande aanbevelingen aan de raad.

1. Evalueer de huidige uitgangspunten bij het vaststellen van leges.

Maak een keuze tussen het continueren van de huidige werkwijze rondom leges (alleen uitgangspunten bij huwelijken en bouwkosten) of het doorvoeren van wijzigingen door de raad, zoals het vaststellen van legesbeleid, het opstellen van uniforme uitgangspunten (al dan niet binnen bepaalde onderdelen) of streefpercentages voor kostendekkendheid. Geef als raad het college kaders om met een tariefvoorstel naar de raad te komen op basis van een uitgebreide onderbouwing.

2. Hou de vinger aan de pols bij de kostendekkendheid van leges en maak indien nodig bewuste keuzes.

Leges vormen een inkomstenbron voor de gemeente. Tekorten in de kostendekkendheid kunnen ten koste gaan van de algemene middelen. Het verhogen van kostendekkendheid kan door kosten omlaag te brengen of door tarieven te verhogen. Wees ervan bewust dat dit laatste betekent dat inwoners de hogere lasten moeten dragen. Het verdient daarom aanbeveling om als raad de kostendekkendheid van leges en de effecten hiervan scherp in de gaten te houden. Weliswaar kunnen bepaalde omstandigheden, zoals bijvoorbeeld de coronacrisis liet zien, een lagere kostendekkendheid rechtvaardigen. Zorg er in deze situaties voor dat keuzes inhoudelijk zijn te onderbouwen en dat er maatregelen getroffen zijn om de lagere opbrengsten op te heffen.

De RK HW heeft de volgende aanbeveling voor het college:

3. Maak de kosten inzichtelijk om zo de tarieven inzichtelijk te maken.

Nu de tarieven van veel leges sinds de herindeling niet wezenlijk zijn veranderd, maar de processen sinds de herindeling ten opzichte van de vijf vroegere gemeentes wel zullen zijn veranderd, is het te overwegen om de opbouw van de kosten (inclusief de overhead) en de toerekening daarvan aan de tarieven te onderzoeken. Communiceer de bevindingen hiervan aan de raad, om zo de raad in positie te brengen.

Bijlage: Nota van Bevindingen quick scan leges

Quick scan leges – Nota van bevindingen

Januari 2023

Rekenkamer Hoeksche Waard

Mevrouw mr. drs. A.M.M. (Sandra) van Breugel (voorzitter)

Mevrouw A. (Lize) Kooijman MSc

De heer mr. drs. J. (Jelle) Stelpstra

Mevrouw drs. P. (Patricia) Feelders (secretaris-onderzoeker)

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1. Inleiding.....	3
1.1 Aanleiding	3
1.2 Doelstelling en onderzoeksvragen.....	3
1.3 Onderzoeksaanpak.....	3
1.4 Leeswijzer.....	4
Hoofdstuk 2. Algemene opzet van legesverordeningen	5
2.1 Wettelijke uitgangspunten bij legesverordeningen.....	5
2.2 Legesbeleid binnen de Hoeksche Waard.....	6
2.3 Opbouw van een legesverordening in Hoeksche Waard	7
2.4 Diensten waarover geen leges worden geheven in Hoeksche Waard.....	9
2.5 Leges zoals verantwoord in de begroting.....	10
Hoofdstuk 3: Legesverordeningen door de jaren heen in Hoeksche Waard.....	11
3.1 Legesverordeningen 2019 tot nu	11
3.2 Inhoudelijke wijzigingen in de legesverordeningen door de jaren heen	11
3.3 Tarieven van leges door de jaren heen	14
3.4 Egalisatievoorziening	17
Hoofdstuk 4: Tarieven versus die van andere gemeenten	18
4.1 Leges voor algemene dienstverlening	18
4.2 Leges voor Omgevingsvergunningen.....	19
4.3 Leges vallend onder Europese dienstenrichtlijn.....	19
Hoofdstuk 5: De rol van de raad bij het vaststellen van leges.....	21
5.1 Speelruimte voor een gemeenteraad.....	21
5.2 De rol van de raad in Hoeksche Waard	21
Bijlage 1: Lijst met geïnterviewde personen	23
Bijlage 2: Vergelijking van tarieven Titel 3 met referentiegemeenten.....	24

Hoofdstuk 1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Leges is het bedrag dat een inwoner moet betalen aan de gemeente voor het gebruik van haar diensten of producten. Met de start van de nieuwe gemeente Hoeksche Waard per 1 januari 2019 zijn de leges uit de voormalige gemeenten geharmoniseerd. Het harmoniseren is gedaan op basis van een voorstel vanuit de “Werkgroep harmonisatie gemeentelijke heffingen” die bestond uit ambtenaren. Daarna is de verordening nog een aantal keren geactualiseerd. Via een quick scan heeft de RK HW de actuele situatie rondom de leges bekeken, daarbij onder andere ingaand op de transparantie van de gemaakte en de te maken keuzes ten aanzien van bijvoorbeeld vrijstellingen en tarieven.

1.2 Doelstelling en onderzoeksvragen

De doelstelling van deze quick scan is om inzicht te geven in welke veranderingen in de leges hebben plaatsgevonden (vanaf de uitgangspositie bij de rechtsvoorgangers van Hoeksche Waard tot en met de Legesverordening 2022) en hoe deze tot stand zijn gekomen. Er is hierbij gekeken naar beleid, proces en organisatie.

Dit is geen onderzoek naar kostendekkendheid van de leges. Mochten de bevindingen uit de quick scan daar aanleiding toe geven, dan kan later een diepgaand onderzoek hiernaar worden gedaan door de RK HW.

De centrale vraag van de quick scan luidt:

“Welke ontwikkelingen hebben de leges doorgemaakt in Hoeksche Waard, welke keuzes liggen daaraan ten grondslag en op welke manier heeft de raad hierin gestuurd?”

Dit kan worden gesplitst in de volgende deelvragen:

1. Heeft de gemeente een legesbeleid geformuleerd?
2. Hoe is de opbouw van de leges en hoe wordt dit onderbouwd?
3. Zijn er diensten waarvoor geen leges worden geheven (vrijstellingenbeleid) en zo ja, welke? Wat zijn de overwegingen voor deze keuze?
4. Hoe verhoudt de hoogte van de huidige leges van de gemeente Hoeksche Waard zich ten opzichte van andere gemeenten?
5. Welke ontwikkelingen hebben de leges doorgemaakt in Hoeksche Waard sinds 2019?
6. Wie bepaalt wanneer welke leges aangepast worden en welke ruimte heeft de raad danwel het college hierin?
7. Welke rol vervult de raad met betrekking tot leges vanuit haar kaderstellende en controlerende rol en op welke wijze komt de volksvertegenwoordigende rol tot uitdrukking?
8. In hoeverre heeft de raad randvoorwaarden of criteria geformuleerd ten aanzien van leges?

1.3 Onderzoeksaanpak

De RK HW heeft deze quick scan in eigen beheer uitgevoerd. De RK HW heeft daartoe alle relevante schriftelijke documenten opgevraagd bij de ambtelijke organisatie en heeft die documenten bestudeerd. Daarnaast heeft de RK HW interviews gehouden met diverse ambtenaren die zich met leges bezighouden en heeft de RK HW de wethouder geïnterviewd.¹ Om een beter beeld te krijgen de rol van de raad bij de diverse

¹ Zie voor een lijst met geïnterviewde personen Bijlage 1.

legesverordeningen heeft de RK HW de (raads)vergaderingen teruggekeken waarin die verordeningen op de agenda stonden.

1.4 Leeswijzer

In deze quick scan leest u eerst hoe de legesverordeningen zijn opgezet. Vervolgens leest u in hoofdstuk 3 hoe die verordeningen in Hoeksche Waard zijn veranderd sinds de herindeling. In hoofdstuk 4 worden de tarieven in Hoeksche Waard vergeleken met die van andere gemeenten en in het laatste hoofdstuk wordt tot slot ingegaan op de rol van de gemeenteraad bij het bepalen van de leges.

Hoofdstuk 2. Algemene opzet van legesverordeningen

Dit hoofdstuk beschrijft wat de uitgangspunten zijn bij legesverordeningen. In de eerste paragraaf wordt uitgelegd wat de wettelijke uitgangspunten zijn bij het opstellen van leges.

De tweede en derde paragraaf geven de achtergrond aan van de legesverordening van Hoeksche Waard door antwoord te geven op de volgende onderzoeksvragen:

1. *Heeft de gemeente een legesbeleid geformuleerd?*
2. *Hoe is de opbouw van de leges en hoe wordt dit onderbouwd?*

De laatste paragraaf in dit hoofdstuk besteedt aandacht aan deelvraag 3 uit het onderzoek:

3. *Zijn er diensten waarvoor geen leges worden geheven (vrijstellingenbeleid) en zo ja, welke? Wat zijn de overwegingen voor deze keuze?*

2.1 Wettelijke uitgangspunten bij legesverordeningen

Wat zijn leges?

Gemeentelijke belastingen zijn onder te verdelen in twee categorieën: algemene belastingen en heffingen.² Voorbeelden van de algemene belastingen zijn de onroerendezaakbelasting en de hondenbelasting. De opbrengst van die belastingen gaat naar de algemene middelen van de gemeente.

Heffingen worden ook wel rechten, tarieven of leges genoemd. In deze quick scan gebruiken wij de term ‘leges’ omdat Hoeksche Waard zijn verordening voor dit soort heffingen ‘legesverordening’ noemt. Leges zijn betalingen voor diensten die door de gemeente worden verleend aan individuele inwoners of bedrijven. Vaak gaat het om de aanvraag van vergunningen of documenten. Denk aan bouwvergunningen, paspoorten of een uittreksel uit het bevolkingsregister. Ook activiteiten van het gemeentearchief kunnen in de legesverordening worden geregeld.³ De soorten leges en bijbehorende bedragen worden geregeld in de gemeentelijke legesverordening.

Bevoegd gezag

De gemeenteraad is degene die besluit over de legesverordening (Gemeentewet artikel 216): “De raad besluit tot het invoeren, wijzigen of afschaffen van een gemeentelijke belasting door het vaststellen van een belastingverordening.” De raad kan daarbij bepaalde bevoegdheden overdragen aan het college.⁴

Inhoud van de legesverordening

In de legesverordening moet beschreven staan: de belastingplichtige, het voorwerp van de belasting, het belastbare feit, de heffingsmaatstaf, het tarief, het tijdstip van ingang van de heffing, het tijdstip van beëindiging van de heffing en andere zaken die voor de heffing en de invordering van belang zijn.⁵

Tarieven

Het bedrag dat de gemeente vraagt, mag maximaal 100% kostendekkend zijn. Er mag door de gemeente geen ‘winst’ op leges worden gemaakt, ook niet om een ander belangrijk doel van de gemeente te betalen.

² Rijksoverheid, Welke belastingen heft de gemeenten, [https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/gemeenten/vraag-en-antwoord/welke-belastingen-heft-de-gemeente#:~:text=Verschillende%20typen%20gemeentelijke%20belastingen&text=Voorbeelden%20van%20algemene%20belastingen%20zijn,gedekt%20worden%20met%20de%20heffing.](https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/gemeenten/vraag-en-antwoord/welke-belastingen-heft-de-gemeente#:~:text=Verschillende%20typen%20gemeentelijke%20belastingen&text=Voorbeelden%20van%20algemene%20belastingen%20zijn,gedekt%20worden%20met%20de%20heffing.,), geraadpleegd: 6 november 2022

³ VNG, Artikel Leges, [https://vng.nl/artikelen/leges.](https://vng.nl/artikelen/leges,) geraadpleegd op 1 november 2022

⁴ Artikel 156 Gemeentewet

⁵ Artikel 217 Gemeentewet

De gemeenteraad kan bepalen dat de kostendekkendheid lager is dan 100%, bijvoorbeeld door inzet van de algemene middelen.

Bovendien is het mogelijk om, binnen de hiervoor geformuleerde grens, de opbrengsten van de ene lege in te zetten voor een andere lege om zo voor een bepaalde categorie van leges lagere kosten aan de inwoner in rekening te brengen. Deze zogeheten “kruissubsidiëring” is wettelijk toegestaan mits de totale geraamde opbrengsten van leges niet hoger zijn dan de totale geraamde kosten van de leges.⁶ Een uitzondering hierop is de omgevingsvergunning: bij de omgevingsvergunning mag alleen binnen de categorie kruissubsidiëring worden toegepast. Er mag dus geen uitruil plaatsvinden met leges voor andere dienstverlening. Het is in dat kader verplicht om in de gemeentelijke begroting te rapporteren over de mate van kostendekkendheid van de leges.

Het bedrag van een gemeentelijke belasting mag naar eigen maatstaven worden bepaald, maar niet afhankelijk worden gesteld van het inkomen, de winst of het vermogen.⁷

Voor sommige specifieke leges gelden maximumtarieven. De Rijksministerraad stelt jaarlijks het Besluit Paspoortgelden vast met daarin maximale tarieven die een gemeente in rekening mag brengen bij de aanvrager van een reisdocument. Vergelijkbaar daarmee stelt de RDW jaarlijks de Regeling tarieven Dienst Wegverkeer vast. In die regeling wordt het maximale tarief voor het aanvragen van een rijbewijs vermeld.

Voor andere specifieke leges kunnen de tarieven niet door gemeenten zelf worden vastgesteld. Voor akten uit de burgerlijke stand, zoals bijvoorbeeld akten van geboorte, huwelijk of overlijden, gelden tarieven die door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties worden vastgesteld in het “Legesbesluit akten burgerlijke stand”. Het tarief voor het verkrijgen van een verklaring omtrent gedrag die schriftelijk wordt aangevraagd bij gemeente is geregeld in de “Regeling vergoeding verklaring omtrent het gedrag en gedragsverklaring aanbesteden” van de minister van Veiligheid en Justitie.

Als laatste geldt voor sommige diensten dat geen leges mogen worden geheven. Het gaat dan bijvoorbeeld om aangiften van geboorte of overlijden, of om het inschrijven in de Basisregistratie Personen.⁸

2.2 Legesbeleid binnen de Hoeksche Waard

In deze sectie komt aan de orde de beantwoording van de volgende onderzoeksvraag:

1. Heeft de gemeente een legesbeleid geformuleerd?

De gemeente heeft geen algemeen legesbeleid vastgesteld. De basis voor legesheffing is gelegen in de legesverordening en in de wettelijke verplichting om niet meer legesbaten te innen dan de feitelijke legeskosten zijn (niet meer dan 100% kostendekkend op totaalniveau). Voor de afzonderlijke leges zijn geen specifieke streefpercentages voor kostendekkendheid vastgesteld.

Wel blijkt dat bij enkele leges bepaalde uitgangspunten zijn gehanteerd. Bij de huwelijksleges, waar de gemeente vrij is om haar eigen tarief te bepalen, heeft de gemeenteraad bewust gekozen om trouwen voor een breed publiek toegankelijk te maken en daarbij de druk op de gratis trouwplechtigheden te verlichten. Bij de vaststelling van de tarieven is een vergelijking gemaakt met andere gemeenten in de omgeving en is ervoor gekozen om de huwelijksleges niet in de hoogste categorie tarieven te laten vallen.

⁶ Artikel 229b Gemeentewet

⁷ Artikel 219 lid 2 Gemeentewet

⁸ Artikel 1.4.1 jo. 1.14 BRP.

Verder zijn bij de leges in het ruimtelijk domein enkele interne richtlijnen vastgesteld vanwege de verplichting om de bouwkosten te controleren. De gemeente hanteert vanwege die controleverplichting een vierogen-principe bij vergunningsaanvragen en toetst de bouwkosten met behulp van taxatieboeken voor bouwmaterialen en bouwwerken. Ook vindt toetsing op naleving van deze richtlijnen plaats door team Control in de P&C-cyclus. Dit beleid ziet dus niet op het tarief, maar op de uitvoering van een aanvraag.

Uit de interviews blijkt dat de inhoudelijke vakteams voorstellen doen voor het heffen van de leges, in nauwe samenwerking met het team Financieel Advies. Het team Financieel Advies kijkt daarnaast ook naar de kostendekkendheid van de leges als geheel.

2.3 Opbouw van een legesverordening in Hoeksche Waard

Elke legesverordening in Hoeksche Waard begint met een aantal artikelen waarin de gebruikte begrippen en definities van de legesverordening worden toegelicht. Voor de opbouw van de legesverordening en de tarieventabel wordt het VNG-model gebruikt. Wijzigingen in dit model worden door het vakteam financieel advies bijgehouden en verwerkt in nieuwe versies van de legesverordening.

Na de toelichtende artikelen volgt de tarieventabel met de hoogte van de leges. De tarieventabel is in Hoeksche Waard ingedeeld in drie onderdelen (“titels”):

1. Algemene dienstverlening
2. Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/ omgevingsvergunning
3. Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn en niet vallend onder titel 2

Binnen deze titels zijn diverse hoofdstukken opgenomen. Dit zijn de categorieën waarover Hoeksche Waard leges heft. Tabel 2.1 geeft een overzicht van de hoofdstukken.

Tabel 2.1 Hoofdstuk-indeling van de legesverordeningen Hoeksche Waard

Titel 1: Algemene dienstverlening
<ul style="list-style-type: none"> • Burgerlijke stand • Reisdocumenten en Nederlandse identiteitskaart • Rijbewijzen • Verstrekkingen uit de basisregistratie personen • Vastgoedinformatie • Overige publiekszaken • Gemeentearchief • Huisvestingswet 2014 • Leegstandswet • Kansspelen • Telecommunicatie • Verkeer en vervoer • Diversen • Kabels en leidingen
Titel 2: Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/ omgevingsvergunning
<ul style="list-style-type: none"> • Vooroverleg/beoordeling conceptaanvraag • Omgevingsvergunning • Intrekking omgevingsvergunning • Wijziging omgevingsvergunning als gevolg van wijziging project • Bestemmingswijzigingen zonder activiteiten • In deze titel niet benoemde beschikking
Titel 3: Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn en niet vallend onder titel 2
<ul style="list-style-type: none"> • Horeca • Organiseren evenementen of markten • Seksbedrijven • Standplaatsen • Winkeltijdenwet • In deze titel niet benoemde vergunning, ontheffing of andere beschikking

Binnen elk hoofdstuk is een aantal genummerde artikelen beschreven met een bijbehorend tarief. Bijvoorbeeld in het hoofdstuk “Burgerlijke stand” staan diverse artikelen die de tarieven beschrijven voor verschillende tijdstippen voor een huwelijk. Zie onderstaand voorbeeld.

Titel 1 Algemene dienstverlening

Hoofdstuk 1 Burgerlijke stand

1.1.1	Het tarief bedraagt voor de voltrekking van een huwelijk, een registratie van een partnerschap of een omzetting van een partnerschap in een huwelijk in het servicepunt te Oud-Beijerland op:	
1.1.1.1	maandagmorgen en dinsdagmorgen om 09.00 en 09.30 uur, met maximaal 10 personen, zonder toespraak	€ 0,-
1.1.1.2	maandagmorgen en dinsdagmorgen om 09.00 en 09.30 uur, met meer dan 10 personen, zonder toespraak	€ 78,65
1.1.1.3	maandag en dinsdag tussen 10.00 en 12.00 uur, woensdag tot en met vrijdag tussen 09.00 en 12.00 uur, zonder toespraak	€ 152,40
1.1.1.4	maandag tot en met vrijdag tussen 09.00 en 17.00 uur (met uitzondering van de hierboven genoemde voltrekkingen), met toespraak	€ 365,75
1.1.1.5	zaterdag tussen 10.00 en 15.00 uur, met toespraak	€ 635,00
1.1.3	Het tarief bedraagt voor de voltrekking van een huwelijk, een registratie van een partnerschap of een omzetting van een partnerschap in een huwelijk op een door de gemeente aangewezen externe locatie op	
1.1.3.1	maandag tot en met vrijdag tussen 09.00 en 17.00 uur met toespraak	€ 370,85
1.1.3.2	maandag tot en met vrijdag tussen 17.00 en 21.00 uur met toespraak	€ 533,40
1.1.3.3	zaterdag tussen 10.00 en 21.00 uur met toespraak	€ 670,55

Figuur 2.1 Schermafdruk van een deel van de legesverordening Hoeksche Waard 2022

2.4 Diensten waarover geen leges worden geheven in Hoeksche Waard

De diensten waarover geen leges worden geheven, worden beschreven in het voorste gedeelte van de legesverordening, bij de artikelen met begrippen en definities. Hoeksche Waard heft geen leges voor (geciteerd uit de legesverordening 2022):

1. Diensten waarvan de kosten krachtens afdeling 6.4 van de Wet ruimtelijke ordening (grondexploitaties) zijn of worden verhaald;
2. Diensten die ingevolge wettelijk voorschrift zijn vrijgesteld van rechtenheffing of kosteloos moeten worden verleend.

De Hoeksche Waard heft ook geen leges voor het verkennen van een ruimtelijk initiatief in het kader van een omgevingsvergunning, indien daarover geen collegebesluit is gewenst. Dit type overleg komt in het geheel niet in de legesverordening voor. Dat is bewust beleid dat ertoe moet leiden dat bij ruimtelijke initiatieven al in een vroeg stadium om tafel kan worden gezeten met een initiatiefnemer, zodat (on)mogelijkheden kunnen worden verkend.

Daarnaast worden bij de artikelen sommige tarieven op nul euro gesteld:

- *Het in behandeling nemen van een mededeling, zoals bedoeld in artikel 7C lid 2 onder a, van de wet op de Kansspelen.* De gemeente geeft in het raadsvoorstel van 2020 als reden aan hier nauwelijks werk aan te hebben.
- *Kennisgeving incidentele festiviteiten.* De gemeente geeft hierbij geen reden, alleen dat het om een “voortzetting van de huidige werkwijze” gaat.
- *Vrijstelling evenementen door non-profit instellingen.* De vrijstelling geldt niet voor grote evenementen (“C-evenementen”).

Eveneens zijn tarieven voor bepaalde aanvragen voor de horeca tijdelijk op nihil gesteld vanwege de coronacrisis. Zie daarover meer in hoofdstuk 3.2.

Verder heeft de gemeente een gratis bezorgservice voor reisdocumenten van inwoners. In 2023 is de gemeente voornemens om de aanvraag voor een externe trouwambtenaar (BABS) vrij te stellen van leges.

Tot slot zal de invoering van de Omgevingswet in de toekomst ook tot wijzigingen leiden in de legesverordening. Het voornemen is om kleine bouwwerken vergunningsvrij te maken. Verder zal vanwege de Wet Kwaliteitsborging voor het Bouwen (Wkb) een deel van de toetsing van een omgevingsvergunning vermoedelijk overgaan naar marktpartijen. De gemeente kan voor dit onderdeel dan geen leges meer heffen.

2.5 Leges zoals verantwoord in de begroting

In de begroting van 2022-2025⁹ zijn de geraamde opbrengsten en kosten van leges als volgt opgenomen:

(bedragen x € 1000)

Kostendekkendheid Leges totaal	
netto kosten	953
direct toe te rekenen kosten	2.154
overhead	1.885
BTW	63
totale lasten	5.055
opbrengsten	4.565
dekkingspercentage	90%

(bedragen x € 1000)

Kostendekkendheid leges per titel	
titel 1 Alg.dienstverlening	
netto kosten	647
direct toe te rekenen kosten	457
overhead	408
BTW	4
totale lasten	1.515
opbrengsten	1.179
Dekkingspercentage	78%
titel 2 Omgevingsvergunningen	
netto kosten	306
direct toe te rekenen kosten	1.639
overhead	1.426
BTW	59
totale lasten	3.430
opbrengsten	3.359
Dekkingspercentage	98%
titel 3 Dienstverlening EDR	
netto kosten	-
direct toe te rekenen kosten	58
overhead	52
BTW	-
totale lasten	110
opbrengsten	27
Dekkingspercentage	24%

⁹ Aangezien dit onderzoek zich beperkt tot de periode vanaf de herindeling tot en met de Legesverordening 2022, zijn in deze tabel de cijfers over 2022 opgenomen. De begroting 2023 is inmiddels beschikbaar.

Hoofdstuk 3: Legesverordeningen door de jaren heen in Hoeksche Waard

Dit hoofdstuk geeft antwoord op deelvraag 5 uit het onderzoek: *Welke ontwikkelingen hebben de leges doorgemaakt in Hoeksche Waard sinds 2019?*

3.1 Legesverordeningen 2019 tot nu

In de allereerste raadsvergadering van de gemeente Hoeksche Waard op 2 januari 2019 werd de legesverordening 2019 vastgesteld. Daarna werd de legesverordening een aantal keer geactualiseerd. Zie onderstaande tabel.

Elk jaar in december is een legesverordening voor het komend jaar vastgesteld. De afgelopen jaren is de legesverordening tweemaal tussentijds aangepast. In 2020 werd de tarieventabel tussentijds aangepast in verband met de aanpassing van de wettelijke tarieven voor paspoorten en rijbewijzen. In 2021 werd de verordening tussentijds gewijzigd om financiële verlichting te geven aan horecaondernemers in het kader van Covid-19.

Tabel 3.1 Vastgestelde legesverordeningen 2019-2022¹⁰

Raadsbesluit	Naam	Toelichting	Looptijd (volgens Overheid.nl)
2 januari 2019	Legesverordening 2019	Eerste legesverordening	11/1/2019 tot en met 31/12/2019
17 december 2019	Legesverordening 2020	Verhoging met 1,4% o.b.v. de begroting	01/01/2020 tot en met 26/02/2020
(collegebesluit)	Legesverordening 2020	Aanpassing wettelijke tarieven voor paspoorten en rijbewijzen	27/02/2020 tot en met 31/12/2020
15 december 2020	Legesverordening 2021	Verhoging met 1,8% o.b.v. Perspectiefnota	1/1/2021 tot en met 29/06/2021
15 juni 2021	1 ^e wijziging legesverordening 2021	Financiële verlichting horeca	30/06/2021 tot en met 31/12/2021
14 december 2021	Legesverordening 2022	Verhoging met 1,6% o.b.v. Perspectiefnota	1/1/2022 tot en met heden

3.2 Inhoudelijke wijzigingen in de legesverordeningen door de jaren heen

Aanpassingen in begrippen en definities van de legesverordeningen

Door de jaren heen is een aantal kleine wijzigingen aangebracht in de omschrijving van de gebruikte begrippen en definities: Een aantal omschrijvingen is verplaatst, een paar begrippen hebben een extra toelichting gekregen en de aanduiding “maand” is in een omschrijving gewijzigd naar “30 dagen”.

¹⁰ Inmiddels is ook de Legesverordening 2023 vastgesteld door de gemeenteraad. Deze valt echter buiten de scope van dit onderzoek.

Aanpassingen in de structuur van hoofdstukken van de legesverordeningen

De categorieën leges, zoals weergegeven in de hoofdstukken, zijn redelijk stabiel door de jaren heen. Er zijn een paar wijzigingen geweest. In 2019 was er een hoofdstuk “Verstrekingen uit het Kiezersregister” binnen de titel Algemene Dienstverlening. Deze is met ingang van 2020 komen te vervallen.

In 2021 is het hoofdstuk “Kabels en leidingen” opgenomen binnen de titel Algemene Dienstverlening. In het bijbehorende raadsvoorstel wordt uitgelegd dat in de voormalige legesverordening de meldingen en vergunningen als bedoeld in de Telecommunicatiewet en Leidingenverordening allen in een hoofdstuk werden meegenomen en dat dit voor de juistheid/volledigheid nu gesplitst wordt in twee hoofdstukken (met gelijke tarieven).

Aanpassingen binnen een hoofdstuk van de legesverordeningen

Sommige van de artikelen zijn in de loop der jaren verplaatst of hebben een extra toelichting gekregen. Vaak is dit om de artikelen aan te passen aan de actualiteit (bijvoorbeeld de verwijzing naar een andere verordening waar inmiddels een nieuwere versie van is).

Huwelijken

De meeste inhoudelijke wijzigingen in de artikelen door de jaren heen hebben betrekking op de leges voor huwelijken (deze vallen in het hoofdstuk “Burgerlijke stand” binnen de titel Algemene Dienstverlening). Het gaat om 1) wijzigingen in trouwlocaties, 2) het aantal aanwezigen, 3) wel of geen toespraak en 4) mogelijke trouwdagen.

- 1) In 2019 bevatte de legesverordening vijf trouwlocaties: het publieke hart te Oud-Beijerland (het gemeentehuis), het ambtelijk hart te Maasdam, Het Oude Raadhuis te Oud-Beijerland, Fort Buitensluis te Numansdorp of een externe locatie. Met ingang van 2020 werden het publieke hart te Oud-Beijerland en het ambtelijk hart te Maasdam als trouwlocatie vervangen door het “servicepunt te Oud-Beijerland” (de nieuwe naamsaanduiding voor het gemeentehuis). Daarnaast kwam Fort Buitensluis te Numansdorp als gemeentelijke trouwlocatie te vervallen. Vanwege de coronacrisis werd alle horeca gesloten. Daarom zijn alle externe trouwlocaties in deze periode gesloten geweest en werd alleen de gemeentelijke trouwlocatie in Oud-Beijerland opengesteld. Vanaf 2022 is in de legesverordening Het Oude Raadhuis te Oud-Beijerland komen te vervallen als gemeentelijke trouwlocatie, nu het pand is verhuurd aan derden.¹¹ Hiermee blijft vanaf 2022 als gemeentelijke trouwlocatie alleen het servicepunt te Oud-Beijerland over.
- 2) Een andere wijziging met betrekking tot huwelijken betreft het aantal aanwezigen. In 2019 en 2020 golden verschillende tarieven voor huwelijken met maximaal 10 aanwezigen versus huwelijken met meer dan 10 aanwezigen. Dat onderscheid werd gemaakt vanwege de destijds geldende coronaregels. Vanaf 2021 is dit onderscheid komen te vervallen, met uitzondering van het trouwen op maandagmorgen en dinsdagmorgen om 9.00 en 9.30. Uit een memo uit 2020 blijkt dat het onderscheid in aantal personen tot discussie leidde, als op de dag zelf meer of minder mensen aanwezig waren dan van tevoren opgegeven. De ambtelijke organisatie heeft daarom voorgesteld dit onderscheid te laten vervallen.
- 3) Met ingang van 2021 is bij huwelijken op maandagmorgen en dinsdagmorgen om 9.00 en 9.30 op het servicepunt in Oud-Beijerland in de tarieventabel verduidelijkt dat deze plechtigheden geen toespraak bevatten. Het gaat dan om huwelijken tegen een gereduceerd tarief waarbij een teamlid van burgerzaken alleen een korte standaardtoespraak houdt. Bij huwelijken op andere momenten of op een externe locatie is de verordening verduidelijkt door aan te geven daar juist wel sprake is van

¹¹ Zowel Fort Buitensluis als Het Oude Raadhuis vallen tegenwoordig onder de “externe trouwlocaties” waarvoor een ander tarief geldt dan een gemeentelijke trouwlocatie. Zie <https://www.gemeentehw.nl/direct-regelen/levensgebeurtenissen/trouwen/externe-trouwlocaties/>

een toespraak. In dat geval is die toespraak op maat gemaakt en wordt deze gegeven door een buitengewoon ambtenaar van de burgerlijke stand.

- 4) Tot slot is het met ingang van de legesverordening 2021 niet meer mogelijk om op een woensdag te trouwen op het Oude Raadhuis in Oud-Beijerland. Reden hiervoor is dat er op die dag weekmarkt is rondom het Oude Raadhuis.

Horeca

Daarnaast zijn er diverse wijzigingen geweest voor horeca (Titel Europese dienstenrichtlijn, hoofdstuk 1):

- 1) De leges voor “een wijziging van deze vergunning in verband met een wijziging in de bedrijfsvoering of in de inrichting van een bestaande openbare inrichting” en voor “het in behandeling nemen van een aanvraag tot het wijzigen van deze vergunning in verband met een wijziging in de bedrijfsvoering (leidinggevende) bestaande horeca-inrichting/openbare inrichting” zijn vervallen met ingang van 2020. Deze twee onderdelen beoogden hetzelfde en met het verwijderen ervan is deze doublure uit de verordening gehaald. Ter vervanging daarvan is een nieuw artikel toegevoegd. Dit gaat over de leges voor “een aanvraag tot het wijzigen van het aanhangsel als bedoeld in artikel 30a, tweede lid, van de Drank- en Horecawet”; ofwel het wijzigen van een leidinggevende in het horecabedrijf. Deze vervanging was echter niet volledig. Voor het wijzigen van een exploitatievergunning (bijvoorbeeld: het vergroten van een terras), stond nu geen tarief meer opgenomen. Voor die kosten werd vervolgens teruggevallen op het kapstokartikel op grond waarvan leges kunnen worden geheven voor ‘niet genoemde vergunningen, ontheffingen of andere beschikking’.
- 2) In 2021 werden er vervolgens toch ook weer leges geheven voor een aanvraag tot het wijzigen van een exploitatievergunning, maar is het tarief met terugwerkende kracht halverwege het jaar aangepast naar € 0 vanwege de gedwongen horecasluiting door de coronacrisis. Ondernemers die deze leges hadden betaald, konden dit via een declaratie terugvragen bij de gemeente. In 2022 bleef het tarief nihil. Voor 2023 is het voorstel om wel weer leges te heffen.
- 3) In de herziene verordening van 2021 is er in de artikelen voor het verlenen van een vergunning op grond van artikel 3 van de Alcoholwet en voor een aanvraag tot het wijzigen van het aanhangsel als bedoeld in artikel 30a, tweede lid, van de Alcoholwet een onderscheid gemaakt tussen een horecabedrijf en een slijtersbedrijf. De reden hiervoor is de ondersteuning voor de horecaondernemers als gevolg van Covid-19. De betreffende tarieven zijn voor horecaondernemers vanaf dat moment op nihil gesteld.
- 4) Bij het artikel over ontheffing van de sluitingstijd bij de Horeca is het artikel “voor maximaal 3 jaar” in 2022 aangepast naar “voor onbepaalde tijd”. Het raadsvoorstel licht toe dat deze vervanging komt doordat ontheffingen ook voor langere tijd uitgegeven kunnen worden. Dit vraagt niet om extra werkzaamheden en rechtvaardigt geen ‘dubbele’ leges. Dit zou kostenverlagend kunnen werken voor aanvragers.

Overige aanpassingen in Titel 1:

- *Hoofdstuk 16 Kansspelen:* In 2020 wordt een nieuw artikel opgevoerd voor het in behandeling nemen van mededelingen ten aanzien van kansspelen. Het tarief bedraagt echter nul euro (zie paragraaf 2.4 over vrijstellingen).
- *Hoofdstuk 17 Telecommunicatie:* Vanaf 2021 vindt hier een structuurwijziging plaats. In plaats van één vast tarief wordt er gewerkt met een basistarief plus aanvullende kosten per strekkende meter. In het bijbehorende raadsvoorstel wordt aangegeven dat dit voor de herindeling bij verschillende voormalige gemeenten gebruikelijk was.
- *Hoofdstuk 18 Verkeer en vervoer:* Met ingang van 2021 worden leges geheven voor het verlenen van een ontheffing voor het vervoer van gevaarlijke stoffen. Deze leges zijn bedoeld om de kosten door te

belasten die de Omgevingsdienst Zuid Holland Zuid (OZHZ) aan de gemeente in rekening brengt voor een ‘ontheffing route gevaarlijke stoffen’.

- *Hoofdstuk 18 Verkeer en vervoer:* Voor het aanleggen van een gehandicapten-parkeerplaats bij woon- of werkadres op kenteken werd voor 2020 een totaaltarief weergegeven. Met ingang van 2020 is het tarief gesplitst in een basisprijs voor het aanleggen van een algemene gehandicapten-parkeerplaats en een meerprijs om dit op kenteken te doen. Dit is gedaan om de tariefsopbouw inzichtelijker te maken.
- *Hoofdstuk 19 Diversen:* Bij het artikel “gewaarmerkte afschriften van stukken, voor zover daarvoor niet elders in deze tabel of in een andere wettelijke regeling een tarief is opgenomen” is vanaf 2020 toegevoegd dat het tarief “per pagina” is. Dit werd eerder op een andere wijze gerapporteerd en blijkt daarom geen verandering van werkwijze te zijn. Voor personen die stukken aanvragen van meerdere pagina’s kan dit kostenverhogend werken.
- *Hoofdstuk 19 Diversen:* Vanaf 2021 worden leges geheven voor het verkrijgen van een vergunning voor het maken van een aansluiting op de riolering van de gemeente. De gemeente geeft in het bijbehorende raadsvoorstel aan dat ditzelfde bedrag voorheen ook al geheven werd, maar dan via een algemener artikel (het ‘kapstokartikel’) en dit nu voor de duidelijkheid apart weer te geven.
- *Hoofdstuk 19 Diversen:* Bij het artikel “Het verkrijgen ligplaatsvergunning voor (woon-) schepen buiten de Boezemvliet Maasdam en Puttershoek per jaar” is het in 2022 “per 1 jaar of langer” geworden. Het raadsvoorstel legt uit dat “of langer” is toegevoegd, omdat vergunningen ook voor langere tijd uitgegeven kunnen worden. Dit vraagt niet om extra werkzaamheden en rechtvaardigt geen ‘dubbele’ leges. Dit zou kostenverlagend kunnen werken voor aanvragers.

Overige aanpassingen in Titel 2:

- *Hoofdstuk 2 Vooroverleg/beoordeling conceptaanvraag:* Tot 2021 werden leges geheven voor “het houden van vooroverleg in verband met het verkrijgen van een indicatie of een voorgenomen project in het kader van de Wabo vergunbaar is, indien er een uitspraak van het college noodzakelijk is.” In 2021 is deze tekst algemener gemaakt tot: “het verkennen van een ruimtelijk initiatief, indien een uitspraak van het college nodig is.” Dit zou kunnen betekenen dat meer initiatieven onder dit artikel vallen. Uit de interviews blijkt dat initiatiefnemers in een vroeg stadium veel vragen stelden over diverse ruimtelijke aspecten, met name bij grotere bouwprojecten. Het projectplan verkeert dan nog in de schetsfase. Het vooroverleg heeft een smallere scope en is bedoeld om na te gaan of het uitgewerkte plan past in het bestemmingsplan en voldoet aan de redelijke eisen van welstand. Voor de vragen in de schetsfase is meer expertise vanuit de gemeente vereist en maakt de gemeente meer kosten. De gemeente is daarom in 2021 met omgevingstafels gestart waar initiatiefnemers deze vragen kunnen stellen en waarbij specialisten van de gemeente uit diverse vakgebieden aanschuiven.

Overige aanpassingen in Titel 3:

- *Hoofdstuk 7 In deze titel niet benoemde vergunning, ontheffing of andere beschikking:* Het tarief voor APV-vergunningen en ontheffingen wordt ook van toepassing op loterijvergunningen. Op die manier wordt een loterijvergunning die wordt aangevraagd door een non-profit instelling én die noodzakelijk is ter ondersteuning van sociaal maatschappelijke doeleinden of -festiviteiten, net als de APV-vergunningen en ontheffingen voor deze aanvragers gratis.

3.3 Tarieven van leges door de jaren heen

Aan elk beschreven artikel in de legesverordening hangt een prijs: het tarief van de leges. De tarieven van leges zijn door de jaren heen op verschillende manieren aangepast in Hoeksche Waard. Zo heeft er een

algemene verhoging plaatsgevonden in de legesverordeningen van 2020, 2021 en 2022 van respectievelijk 1,4%, 1,8% en 1,6%.¹² Volgens de bijbehorende raadsvoorstellen was het ophoogpercentage in 2020 gebaseerd op de begroting, terwijl in 2021 en 2022 de ophoogpercentages gebaseerd waren op de uitgangspunten van de Perspectiefnota.

In afwijking van deze algemene verhoging zijn er diverse wijzigingen in tarieven waar te nemen. Tabel 2.2 (zie volgende bladzijde) geeft aan welke tarieven met méér dan de algemene verhoging veranderd zijn ten opzichte van voorgaande legesverordening (af rondingen buiten beschouwing gelaten).

¹² Bij sommige leges wordt de indexering niet toegepast. In de raadsvoorstellen wordt toegelicht op welke punten dit niet gebeurt en waarom niet.

Tabel 2.2 Wijzigingen in tarieven (groter dan het algemene ophoogpercentage)

Verordening	Categorie	Wijziging tarief
Legesverordening 2020	Verklaring van huwelijksbevoegdheid	3.0%
	Bewijs van in leven zijn	3.0%
	Gewaarmerkt afschrift	3.0%
Herziene legesverordening 2020	Reisdocumenten en Nederlandse identiteitskaart	2.6%
	Rijbewijzen	2.2%
Legesverordening 2021	Huwelijk servicepunt Oud-Beijerland maandag tot en met vrijdag tussen 09.00 en 17.00 uur (m.u.v. de overige genoemde voltrekkingen, m.i.v. 2021 met toespraak)	22.4%
	Huwelijk servicepunt Oud-Beijerland zaterdag tussen 10.00 en 15.00 uur (m.i.v. 2021 met toespraak)	6.3%
	Huwelijk Oude Raadhuis Oud-Beijerland maandag tot en met vrijdag tussen 09.00 en 17.00 uur (m.i.v. 2021 niet meer op woensdag, m.i.v. 2021 met toespraak)	16.3%
	Huwelijk Oude Raadhuis Oud-Beijerland zaterdag tussen 10.00 en 15.00 uur (m.i.v. 2021 met toespraak)	14.6%
	Huwelijk op een door de gemeente aangewezen externe locatie op maandag tot en met vrijdag tussen 09.00 en 17.00 uur (m.i.v. 2021 met toespraak)	20.0%
	Huwelijk op een door de gemeente aangewezen externe locatie op maandag tot en met vrijdag tussen 17.00 en 21.00 uur (m.i.v. 2021 met toespraak)	15.1%
	Huwelijk op een door de gemeente aangewezen externe locatie op zaterdag tussen 10.00 en 21.00 uur (m.i.v. 2021 met toespraak)	8.5%
	Huwelijk op een eenmalige externe locatie op maandag tot en met vrijdag tussen 09.00 en 17.00 uur (m.i.v. 2021 met toespraak)	10.9%
	Huwelijk op een eenmalige externe locatie op maandag tot en met vrijdag tussen 17.00 en 21.00 uur (m.i.v. 2021 met toespraak)	12.1%
	Huwelijk op een eenmalige externe locatie op zaterdag tussen 10.00 en 21.00 uur (m.i.v. 2021 met toespraak)	5.7%
	Het leveren van een getuige door de gemeente, per getuige	15.5%
	Het verstrekken van een trouwboekje	16.7%
	Paspoorten	2.1%
	Nederlandse identiteitskaart voor een persoon die op het moment van de aanvraag 18 jaar of ouder is	9.8%
	Nederlandse identiteitskaart voor een persoon die op het moment van de aanvraag de leeftijd van 18 jaar nog niet heeft bereikt	7.2%
	Toeslag voor versnelde uitreiking paspoort of Nederlandse identiteitskaart	2.1%
Het verstrekken van een afschrift van of uittreksel uit de legger bedoeld in artikel 27 van de Wegenwet	2.0%	
De beoordeling van een archeologisch bodemrapport	11.7%	
Herziene legesverordening 2021	Alle artikelen gerelateerd aan horecabedrijven	-100.0%
Legesverordening 2022	Verklaring van huwelijksbevoegdheid	2.0%
	Bewijs van in leven zijn	2.1%
	Gewaarmerkt afschrift	2.1%
	Nederlandse identiteitskaart voor personen van 18 jaar of ouder	7.0%
	Nederlandse identiteitskaart voor personen onder de 18 jaar	12.3%
	Welstandstoets indien de bouwkosten minder dan € 25.000 bedragen	11.1%
	Welstandstoets indien de bouwkosten € 25.000 tot € 1.250.000 bedragen van de bouwkosten (in promille)	11.1%
	Welstandstoets indien de bouwkosten € 1.250.000 of meer bedragen	77.8%

De grootst waargenomen percentuele stijging in tarief betreft de leges in 2022 voor een welstandstoets bij bouwkosten meer dan € 1.250.000. Waar men in 2021 nog € 2.250 hiervoor betaalde, kost dit in 2022 € 4.000. Een stijging van bijna 78%.

In het raadsvoorstel behorend bij de legesverordening 2022 geeft de was/wordt-tabel als verklaring voor deze verhoging: “Tarief 2022 conform besluit Algemene Ledenvergadering van Dorp Stad & Land”.

In 2021 zijn de leges voor huwelijken flink gestegen, in de meeste gevallen met meer dan 10%. In het bijbehorende raadsvoorstel wordt als reden voor de stijging aangegeven dat de huwelijkstarieven in Hoeksche Waard laag waren in vergelijking met gemeenten in de omgeving, waardoor Hoeksche Waard aantrekkelijk was voor bruidsparen waarbij geen van de partners uit Hoeksche Waard komt.

In een memo van Publiekszaken uit augustus 2020 die ook is gedeeld met de gemeenteraad, blijkt dat de huwelijkstarieven op dat moment lager liggen dan die in omliggende gemeenten. Daarnaast wordt een aantal kostprijsberekeningen gepresenteerd waarbij in de memo de conclusie getrokken wordt dat deze de verhoging van de huwelijksleges rechtvaardigen.

De in de memo voorgestelde wijzigingen in leges zijn overgenomen in de legesverordening van 2021, met uitzondering van het tarief voor het benoemen en beëdiging van een Buitengewoon Ambtenaar van de Burgerlijkse Stand (een babs). In de memo wordt een tarief van € 101,40 voorgesteld (dit kostte het in voorgaande twee jaren ook al), terwijl dit in de uiteindelijk aangenomen legesverordening € 103,20 bedraagt (door het algemene ophoogpercentage voor 2021). Reden voor deze tariefsverhoging is de grote populariteit voor het trouwen in de Hoeksche Waard vanwege de lage kosten. De gemeente beoogt met de tariefsverhoging hiervoor enigszins een drempel op te werpen.

In bovenstaande tabel valt naast de stijgingen de enige daler op. Dit betreft het tussentijds aanpassen van de legesverordening 2021 om de lasten te verlichten voor horecaondernemers als gevolg van Covid-19. In het bijbehorende raadsvoorstel geeft het college aan besloten te hebben “de in 2020 en 2021 betaalde leges terug te betalen c.q. niet in rekening te brengen wat betreft bovengenoemde vergunningen/ontheffingen” en uit praktische overwegingen voor de toekomst de legesverordening 2021 hierop aan te passen. De oorsprong van dit idee kwam uit het team Vergunningen APV.

Deze lastenverlichting voor horecaondernemers geldt nog steeds in de legesverordening van 2022.

3.4 Egalisatievoorziening

In het raadsvoorstel bij de Legesverordening 2020 is het voorstel voor een egalisatievoorziening voor de legesopbrengsten opgenomen. De verwachte opbrengsten van 2020 werden incidenteel beïnvloed (met ca. 7 ton) door de leges van twee windparken. De verwachte opbrengsten zouden daardoor hoger uitkomen dan de verwachte kosten in 2020. Om dat te voorkomen is besloten om een nieuwe voorziening te vormen, waaruit de kosten die in toekomstige jaren nog voor deze windparken worden gemaakt, kunnen worden gedekt.¹³ Bij het opstellen van de jaarrekening bleek echter dat de 100% kostendekking niet werd overschreden en is besloten om de voorziening niet daadwerkelijk te vormen.

¹³ Dat is mogelijk op grond van art. 44 BBV.

Hoofdstuk 4: Tarieven versus die van andere gemeenten

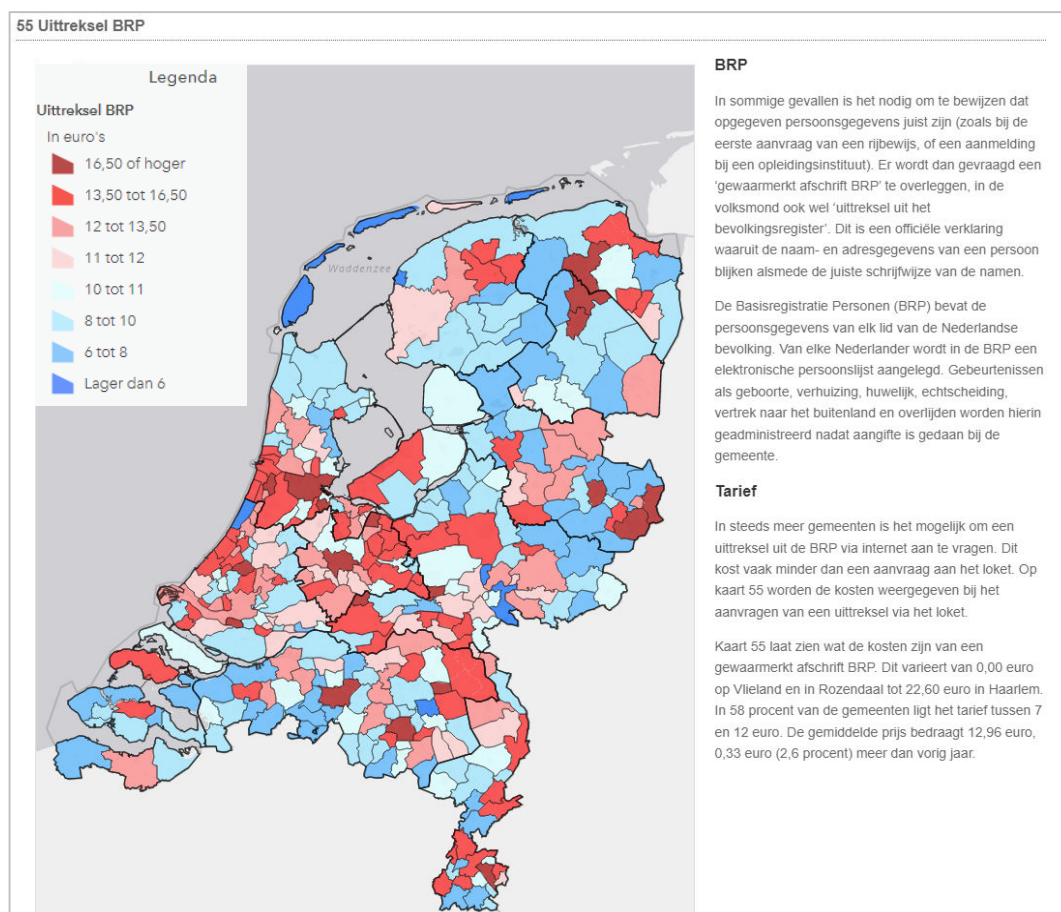
In dit hoofdstuk staat de volgende deelvraag centraal:

4. Hoe verhoudt de hoogte van de huidige leges van de gemeente Hoeksche Waard zich ten opzichte van andere gemeenten?

4.1 Leges voor algemene dienstverlening

Hoeksche Waard rekent het landelijke wettelijke maximumbedrag voor paspoorten, identiteitskaarten en rijbewijzen. Hoeksche Waard is hierin niet uniek: meer dan 80% van de gemeenten in Nederland hanteert in 2022 het wettelijke maximum hiervoor.¹⁴

Voor een uittreksel uit de Basis Registratie Personen ('bevolkingsregister') hanteren gemeenten in Nederland uiteenlopende tarieven in 2022, zoals Figuur 4.1 aantoont. De tarieven variëren van € 0 tot € 22,60. Hoeksche Waard bevindt zich met haar tarief van € 8,90 in de lagere regionen.

Figuur 4.1 Kosten uittreksel Basis Registratie Personen per gemeente in 2022

(Bron: <https://www.coelo.nl/index.php/atlas-lokale-lasten/interactieve-kaarten/atlas-gemeenten> (tabblad "leges" ⇒ 55 Uittreksel BRP, benaderd 23 aug. 2022))

¹⁴ Bron: <https://www.coelo.nl/index.php/atlas-lokale-lasten/interactieve-kaarten/atlas-gemeenten> (tabblad "leges" ⇒ 49 Tarief paspoort, benaderd 23 aug. 2022)

4.2 Leges voor Omgevingsvergunningen

Bij de aanvraag van een omgevingsvergunning rekent Hoeksche Waard een percentage van de bouwkosten. De bouwkosten zijn daarbij opgedeeld in verschillende categorieën met elk een ander percentage (in 2022):

- Minder dan € 25.000 4.2%
- € 25.000 tot € 100.000 3.8%
- € 100.000 tot € 250.00 3.5%
- € 250.000 tot € 500.000 3.2%
- € 500.000 tot € 1.000.000 2.9%
- Meer dan € 1.000.000 2.7%

Bij elke categorie bouwkosten hanteert Hoeksche Waard een minimumbedrag aan te betalen leges.

Gemeenten gebruiken verschillende tariefsystemen voor aanvragen van omgevingsvergunningen. Sommige gemeenten hanteren bijvoorbeeld een vast percentage, ongeacht de hoogte van de bouwkosten. Het is daarom moeilijk om tarieven voor omgevingsvergunningen in Hoeksche Waard integraal te vergelijken met andere gemeenten. Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) heeft uitgerekend wat een inwoner moet betalen in elke gemeente voor drie voorbeeldsituaties: het plaatsen van een dakkapel, het uitbouwen van een woning of een nieuwbouwwoning. De resultaten staan in onderstaande tabel.

Tabel 4.1 Tarieven omgevingsvergunning 2022 vergeleken

Type omgevingsvergunning	Minimum alle gemeenten 2022	Maximum alle gemeenten 2022	Gemiddelde alle gemeenten 2022	Tarief Hoeksche Waard 2022 ¹⁵
Bouwsom € 11.900 (dakkapel)	€ 119	€ 1.162	€ 418	€ 550
Bouwsom € 53.33 (uitbouw woning)	€ 533	€ 4.808	€ 1.671	€ 2.132
Bouwsom € 166.000 (nieuwbouwwoning)	€ 1.660	€ 12.077	€ 4.903	€ 6.142

Bron: <https://www.coelo.nl/index.php/atlas-lokale-lasten/landelijk-overzicht> benaderd 23 aug. 2022

Uit bovenstaande tabel blijkt dat een inwoner in Hoeksche Waard in deze voorbeeldsituaties meer kwijt is dan een inwoner in een gemiddelde Nederlandse gemeente. Hoeksche Waard behoort echter niet tot de ‘duurste’ gemeenten in deze voorbeelden.

4.3 Leges vallend onder Europese dienstenrichtlijn

Leges vallend onder Titel 3 (“Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn en niet vallend onder titel 2”) zijn niet vergeleken door het COELO. Om die reden heeft de Rekenkamer zelf onderzoek gedaan naar de legestarieven uit Titel 3 bij vijf referentiegemeenten: Altena, Goeree-Overflakkee, Meierijstad, Súdwest-Fryslân en Westland.¹⁶ De legestarieven zijn alleen vergeleken indien de te leveren dienst exact

¹⁵ Dit bedrag is door COELO gebaseerd op het tarief van de aanvraag vermeerderd met het tarief van een welstandstoets.

¹⁶ Deze vijf referentiegemeenten volgen uit het Rekenkamerrapport Quick scan externe inhuur, december 2021.

hetzelfde is (bijvoorbeeld doordat die dienst een wettelijke grondslag heeft). Indien een dienst niet expliciet in een legesverordening is opgenomen, is met die betreffende gemeente geen rekening gehouden bij het berekenen van het gemiddelde tarief. Bij deze vergelijking moet nog worden opgemerkt dat de gemeente Westland vaak een korting geeft op het legestartief indien de aanvraag volledig digitaal geschiedt. In de vergelijking vindt u de tarieven exclusief die korting. De volledige vergelijking vindt u in Bijlage 2.

Horeca

Onder het hoofdstuk Horeca in de legesverordening vallen zowel vergunningen, meldingen en ontheffingen voor horecabedrijven als voor slijtersbedrijven. Wat opvalt is dat geen van de referentiegemeenten in 2022 een nultarief hanteerde voor diverse vergunningen voor horecabedrijven, zoals Hoeksche Waard bij wijze van lastenverlichting in verband met de coronacrisis wel doet. Hoeksche Waard is daarin uniek. De gangbare tarieven, die wel nog worden gehanteerd voor slijtersbedrijven, zijn echter hoger dan het gemiddelde van de referentiegemeenten.¹⁷ Het wijzigen of schrappen van een leidinggevende is daarbij de grootste uitschieter en kost 58% meer dan in de referentiegemeenten.

Seksbedrijven

Vergunningsaanvragen voor een escortbedrijf of seksinrichting kosten in Hoeksche Waard bijna een kwart minder dan gemiddeld in de referentiegemeenten. In het geval van vergunningswijzigingen scheelt dat zelfs 69%. Het Hoeksche Waardse tarief voor aanvragen van € 1.573,15 is hoger dan het laagste tarief (€ 687), maar flink lager dan het hoogste tarief (€ 4.161).

Huisvestingswet 2014

De kosten voor een vergunning voor het splitsen van een woning zijn in Hoeksche Waard gemiddeld 45% lager dan in referentiegemeenten.

Winkeltijdenwet

De kosten voor het verlenen van een ontheffing van de Winkeltijdenwet zijn beperkt. Binnen de referentiegemeenten variëren deze kosten tussen de € 28,50 en € 70. Hoeksche Waard zit daar met een tarief van € 34,10 tussenin. Gemiddeld is Hoeksche Waard voor het verkrijgen van zo'n ontheffing 20% goedkoper en voor het wijzigen ervan 5% goedkoper.

¹⁷ Per 2023 zullen de nultarieven voor de horeca worden teruggedraaid en zullen deze tarieven weer op gelijke hoogte met die voor slijtersbedrijven worden gesteld.

Hoofdstuk 5: De rol van de raad bij het vaststellen van leges

Dit hoofdstuk geeft antwoord op de volgende onderzoeksvragen:

6. *Wie bepaalt wanneer welke leges aangepast worden en welke ruimte heeft de raad danwel het college hierin?*
7. *Welke rol vervult de raad met betrekking tot leges vanuit haar kaderstellende en controlerende rol en op welke wijze komt de volksvertegenwoordigende rol tot uitdrukking?*
8. *In hoeverre heeft de raad randvoorwaarden of criteria geformuleerd ten aanzien van leges?*

5.1 Speelruimte voor een gemeenteraad

Ondanks diverse wettelijke bepalingen (zoals uiteengezet in hoofdstuk 2) heeft de gemeenteraad nog invloed op diverse aspecten van de leges. Zie onderstaande inzet.

Wat valt er te kiezen voor de gemeenteraad bij het heffen van leges?

De gemeenteraad heeft een aantal keuzemogelijkheden met betrekking tot de heffing van leges. Zo is het uiteindelijk aan de gemeenteraad om te bepalen:

- Welke leges worden geheven
- Wat de hoogte is van de tarieven die worden gehanteerd
- Hoe de kosten worden toegerekend.

Belangrijk hierbij is dat de gemeenteraad weet dat er bepaalde kaders zijn waarbinnen de legesheffing zich afspeelt. Naast de eis dat de opbrengsten de kosten niet mogen overstijgen, zijn er voor bepaalde diensten van de gemeente ook maximumtarieven vastgesteld door het Rijk. Gemeenten dienen zich bij vaststelling van de tarieven te houden aan deze maximale tarieven.

Bron: Letterlijk overgenomen van <https://vng.nl/artikelen/leges>, benaderd op 5 december 2022

Het college doet elk jaar een voorstel aan de raad over de hoogte van de heffingen. Dit is vastgelegd in de financiële verordening (artikel 14).

5.2 De rol van de raad in Hoeksche Waard

In de begroting die door de raad wordt vastgesteld is altijd een passage opgenomen over de verwachte legesopbrengsten en -kosten (zie daaromtrent ook paragraaf 2.5). Met het vaststellen van de begroting schetst de gemeenteraad een eerste kader waarbinnen de legesverordening moet worden opgesteld.

Uit gehouden interviews blijkt dat voorstellen voor het wijzigen van de legesverordening veelal afkomstig zijn vanuit de ambtelijke vakteams. Deze voorstellen worden vervolgens besproken in het college van B&W en worden daarna in een nieuwe verordening voorgelegd aan de gemeenteraad. Bij de vergaderstukken voor zo'n nieuwe verordening wordt een was/wordt-tabel toegevoegd, zodat voor raadsleden eenvoudig is te zien waar in de nieuwe verordening wijzigingen worden voorgesteld ten opzichte van de huidige verordening.

In de raadsvergaderingen is het besluit over de legesverordening geen apart agendapunt. De legesverordening wordt in één agendapunt behandeld samen met andere belastingverordeningen, zoals de

afvalstoffenheffing. In tabel 5.1 wordt het verloop van de besluitvorming over de verschillende legesverordeningen samengevat.

Tabel 5.1 Verloop besluitvorming over legesverordeningen

Raadsbesluit	Naam	Verloop besluitvorming in de raad
2 januari 2019	Legesverordening 2019	Hamerstuk, unaniem aangenomen
17 december 2019	Legesverordening 2020	Hamerstuk, unaniem aangenomen, 1 raadslid legt een stemverklaring af
(Collegebesluit)	Legesverordening 2020	N.v.t. (herziening van de tarieven voor reisdocumenten, Nederlandse identiteitskaarten en rijbewijzen als gevolg van nieuwe wettelijk maximumtarieven) ¹⁸
15 december 2020	Legesverordening 2021	Besprekstuk, er is eerder een vraag gesteld door één van de fracties over de leges voor een gehandicaptenparkeerplaats waarop geen antwoord blijkt te zijn gegeven. De wethouder kan het antwoord ook niet ter plekke geven, waarop de vragenstellende fractie tegenstemt.
15 juni 2021	1 ^e wijziging legesverordening 2021	Hamerstuk, unaniem aangenomen.
14 december 2021	Legesverordening 2022	Hamerstuk, unaniem aangenomen.

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de legesverordeningen veelal als hamerstuk door de raad worden behandeld en dan unaniem worden aangenomen. Om de rol van de raad bij de legesverordeningen verder te duiden zijn ook de voorafgaande vergaderingen bekeken in dit onderzoek. Hieruit bleek het volgende:

- In de oordeelsvormende vergadering over de Legesverordening 2020 van 3 december 2019 vroeg een raadslid waarom geen tarief is opgenomen voor het wijzigen van een kenteken op het onderbord behorend bij een gehandicaptenparkeerplaats. Er bleek een regel in de verordening te zijn weggefallen, die in de vast te stellen verordening alsnog is toegevoegd.
- Voorafgaand aan de oordeelsvormende vergadering over Legesverordening 2021 van 1 december 2020 heeft een raadslid schriftelijk gevraagd waarom de huwelijksleges procentueel harder stijgen dan andere leges. Schriftelijk wordt geantwoord dat relatief veel bruidsparen van buiten de Hoeksche Waard trouwen in de Hoeksche Waard en dat door hen wordt gesteld dat voor de Hoeksche Waard wordt gekozen vanwege het lage tarief. Er wordt meer aansluiting gezocht bij de tarieven van Goeree-Overflakkee, Moerdijk, Nissewaard en Rotterdam. Mondeling geeft het raadslid tijdens de oordeelsvormende vergadering aan dat de schriftelijke beantwoording naar tevredenheid is.

Uit het voorgaande blijkt dat de legesverordeningen zelden leiden tot inhoudelijk debat in de raad. Dat betekent echter niet dat de raad geen keuzes maakt: zo heeft de gemeenteraad belangrijke wijzigingen vastgesteld in de huwelijksleges en in de tarieven voor horecaondernemers ten tijde van de coronacrisis.

¹⁸ Gedurende 2020 is er een herziene verordening gekomen, omdat de landelijke tarieven voor reisdocumenten, identiteitskaarten en rijbewijzen werden aangepast. Deze herziene verordening is niet door de raad vastgesteld, aangezien een dergelijke bevoegdheid is overgedragen aan het college (artikel 10 van de Legesverordening 2020).

Bijlage 1: Lijst met geïnterviewde personen

De volgende functionarissen van de gemeente Hoeksche Waard zijn ten behoeve van deze quick scan geïnterviewd:

- 2 personen werkzaam bij Financiën;
- 1 persoon werkzaam bij Frontoffice;
- 1 persoon werkzaam bij Vergunningen;
- 1 vertegenwoordiger van het college.

Bijlage 2: Vergelijking van tarieven Titel 3 met referentiegemeenten

In onderstaande tabel vindt u een vergelijking tussen de legestarieven uit Titel 3 in Hoeksche Waard en in de referentiegemeenten. De legestarieven zijn alleen in deze tabel opgenomen, indien de te leveren dienst exact hetzelfde is voor alle gemeenten (bijvoorbeeld doordat die dienst een wettelijke grondslag heeft). Een voorbeeld van legestarieven die niet in de tabel zijn opgenomen, zijn die voor evenementenvergunningen. Niet alle gemeenten hanteren daarvoor dezelfde criteria om de grootte van een evenement te bepalen, waardoor dus ook de tarieven onvergelijkbaar zijn.

		Hoeksche Waard	Altena	Goeree-Overflakkee	Molenrijpstad	Stadwest-Fryslân	Westland	Gemiddeld tarief referentiegemeenten	Verschuif HW en gemiddeld
Hoofdstuk 1 Horeca									
3.1	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van:								
3.1.1.1.a	een aanvraag tot het verlenen van een vergunning op grond van artikel 3 van de Alcoholwet, voor zover het een horecabedrijf betreft	€ 0,00	€ 286,75	€ 203,00	€ 438,00	€ 335,65	€ 310,00	€ 314,68	-100%
3.1.1.1.b	een aanvraag tot het verlenen van een vergunning op grond van artikel 3 van de Alcoholwet, voor zover het een slijtersbedrijf betreft	€ 367,05	€ 286,75	€ 203,00	€ 438,00	€ 335,65	€ 310,00	€ 314,68	17%
3.1.1.2	een melding als bedoeld in artikel 30 van de Alcoholwet (zowel voor een horecabedrijf als voor een slijtersbedrijf)	€ 0,00	n/a	€ 65,00	n/a	€ 53,25	€ 75,00	€ 64,42	-100%
3.1.1.3.a	een aanvraag tot het wijzigen van het aanhangsel als bedoeld in artikel 30a, tweede lid, van de Alcoholwet voor zover het een horecabedrijf betreft	€ 0,00	€ 100,70	€ 32,50	€ 124,00	€ 53,25	€ 55,00	€ 73,09	-100%
3.1.1.3.b	een aanvraag tot het wijzigen van het aanhangsel als bedoeld in artikel 30a, tweede lid, van de Alcoholwet voor zover het een slijtersbedrijf betreft	€ 115,35	€ 100,70	€ 32,50	€ 124,00	€ 53,25	€ 55,00	€ 73,09	58%
3.1.1.4	een aanvraag tot het verlenen van een ontheffing als bedoeld in artikel 35 van de Alcoholwet	€ 0,00	€ 53,75	€ 32,50	€ 47,00	€ 103,45	€ 75,00	€ 62,34	-100%
3.1.2	een aanvraag tot het verlenen van een vergunning tot het exploiteren van een openbare inrichting als bedoeld in artikel 2:28 van de geldende Algemene plaatselijke verordening Hoeksche Waard:	€ 367,05	€ 414,30	€ 203,00	€ 464,00	€ 307,75	€ 172,00	€ 312,21	18%
3.1.2.1.	een aanvraag tot het wijzigen van een exploitatievergunning, zoals bedoeld onder 3.1.2,	€ 0,00	€ 100,70	€ 63,00	€ 124,00	€ 53,25	n/a	€ 85,24	-100%
3.1.3	een aanvraag tot het verlenen van een ontheffing van de sluitingstijd voor een openbare inrichting als bedoeld in artikel 2:29, zesde lid, van de geldende Algemene plaatselijke verordening Hoeksche Waard:								
3.1.3.1	per dag (incidenteel)	€ 0,00	€ 52,56	n/a	€ 54,00	€ 47,75	€ 50,00	€ 51,08	-100%
3.1.3.2	een maand	€ 0,00	€ 52,65	n/a	€ 54,00	€ 47,75	€ 50,00	€ 51,10	-100%
3.1.3.3	een jaar	€ 0,00	€ 52,65	n/a	€ 54,00	€ 47,75	€ 50,00	€ 51,10	-100%
3.1.3.4	voor onbepaalde tijd	€ 0,00	€ 52,65	n/a	€ 54,00	€ 47,75	€ 50,00	€ 51,10	-100%
Hoofdstuk 2 Organiseren evenementen of markten									
3.2.2	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verlenen van een vergunning voor het organiseren van een snuffelmarkt als bedoeld in artikel 5:23 van de geldende Algemene plaatselijke verordening Hoeksche Waard	€ 0,00	€ 0,00	n/a	n/a	€ 47,75	n/a	€ 23,88	-100%
Hoofdstuk 3 Seksbedrijven									
3.3.1	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:								
3.3.1.1	tot het verlenen of verlenen van een vergunning als bedoeld in artikel 3:3 van de geldende Algemene plaatselijke verordening Hoeksche Waard:								
3.3.1.1.1	voor een escortbedrijf	€ 1.573,15	€ 4.161,00	€ 1.040,00	€ 1.010,00	€ 687,00	€ 3.400,00	€ 2.059,60	-24%
3.3.1.1.2	voor een seksinrichting	€ 1.573,15	€ 4.161,00	€ 1.040,00	€ 1.010,00	€ 687,00	€ 3.400,00	€ 2.059,60	-24%
3.3.1.2	het wijzigen van een exploitatievergunning in verband met uitsluitend een wijziging van een seksinrichting of escortbedrijf, als bedoeld in artikel 3:10 van de geldende Algemene plaatselijke verordening Hoeksche Waard								
3.3.1.2.1	voor een escortbedrijf	€ 235,95	€ 2.569,05	€ 187,00	€ 247,00	€ 53,25	n/a	€ 764,08	-69%
3.3.1.2.2	Voor een seksinrichting	€ 235,95	€ 2.569,05	€ 187,00	€ 247,00	€ 53,25	n/a	€ 764,08	-69%
Hoofdstuk 4 Huisvestingswet 2014									
3.4	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:								
3.4.1	tot het verlenen van een splitsingsvergunning als bedoeld in artikel 22 van de Huisvestingswet 2014	€ 68,15	n/a	€ 52,00	n/a	n/a	€ 197,50	€ 124,75	-45%
Hoofdstuk 6 Winkeltijdenwet									
3.6	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:								
3.6.1	tot het verlenen van een ontheffing in het kader van de Winkeltijdenwet	€ 34,10	€ 28,50	€ 36,00	€ 70,00	€ 29,25	€ 50,00	€ 42,75	-20%
3.6.2	tot het wijzigen van een in onderdeel 3.6.1 bedoelde ontheffing	€ 34,10	€ 28,50	€ 21,00	€ 71,00	€ 22,20	€ 37,50	€ 36,04	-5%